

Background: Educational equity is one of the most challenging issues in education. Creating a learning environment without stress, promoting students to excellence, justice in educational regulations, providing background to be skilled and prepared for future job are some of elements of educational equity. The aim of this study was to explain the educational equity from the perspective of medical sciences students.

Methods: In this qualitative study, semi-structured interviews were performed with 50 students of Golestan University of Medical Sciences in 2010. Participants included into the study according maximum variation and purposeful sampling method. The data collected by individual semi-structured interviews till data saturation achieved. At least, two open ended questions were asked from all of the participants "what comes to your mind when I say educational equity? Do you remember any situations or conditions that you felt there is or not educational equity? Interviews were transcribed line by line and were analyzed according to "content analysis approach". Verbal informed consent obtained from the participants for taking in research and voice recording.

Results: "No superiority of a student over the others" was the main theme emerged in this study. "Evaluation and teaching methods of faculties" were one of common concern of the students. They believed that those are the factors which make arise doubts and questions on respecting educational equity. Students believed that every student, despite gender, ethnicity, self-confidence, academic major, appearance and social encounter has his/her own specific status and if these criteria get involve in student assessment, the educational equity will be challenged.

Conclusion: Equity means equal access to all of educational opportunities regardless of field of study, ethnicity, gender, religion, culture, average, student conduct, dressing style, makeup, and other demographic and personality factors. So that, all of the students can access to the facilities for developing, motivation to reach the goal and be capable, efficient and skilled for their future career.

Keywords: Educational Equity, Medical Sciences Student, Content Analysis

اکرم ثناگو^۱، مهین نوملی^۲، لیلا مهستی جویباری^۳

^۱ گروه پرستاری بهداشت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی پرستاری، دفتر استعدادهای درخشان، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^۳ گروه پرستاری کودک و خانواده، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

* ایران، گرگان، ابتدای جاده شصتکلا، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، مرکز تحقیقات پرستاری

تلفن:

+۹۸۹۱۱۳۵۴۸۴۵۴، +۹۸۱۷۱۴۴۳۰۳۶

دورنگار: +۹۸۱۷۱۴۴۲۵۱۷۱

پست الکترونیکی:

Lm_jouybari@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۸۹/۱۱/۱

تاریخ تایید: ۱۳۹۰/۳/۵

تبیین عدالت آموزشی عند طلاب العلوم الطبية: تحليل نظرات و تجارب طلاب العلوم الطبية

طبی طلباء کے مابین تعلیمی عدالت: طبی طلباء کے نظریات کا جائزہ

Akram Sanagoo¹, Mahin Nomali², Leila Mahasti Jouybari³

¹Department of Community Health Nursing, Bouyeh Faculty of Nursing and Midwifery, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

²Gifted and Talented Department of Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

³Department of Child and family Nursing, Bouyeh Faculty of Nursing and Midwifery, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

* Nursing Research Center, Golestan University of Medical Sciences, Shast-Kolah Road, Gorgan, Iran

Tel: +98 911 354 8454, +98 171 443 0360

Fax: +98 171 442 5171

Email: Lm_jouybari@yahoo.com

Received: Jan 27, 2011

Accepted: May 26, 2011

التربية و الرفرف: بحث العدالة التعليمية يعتبر من اصعب المباحث في مجال التعليم، ايجاد جو تعلم فاخر للاضطراب، ايجاد الطلاب الى النمو و الارتقاء، اجراء القوانين و القرارات التعليمية لكل الافراد على حد سواء و ايجاد الاوضاع الكافية للحصول على المهارات التي تؤهل الى سوق العمل، كل هذه التعريفات تدخل تحت عنوان العدالة التعليمية.

هدف هذه الدراسة تبیین العدالة التعليمية من وجهة طلاب العلوم الطبية.

الطريقة: في هذا البحث - من منظور كیفی (اللكی) - اجريت محادثات مع 50 شخص من طلاب جامعة گلستان للعلوم الطبية في سنة ۱۳۸۹ لمدته (۲۰۱۰ م).

المسترون في هذه المباحث تم اختيارهم على اقصى حد من التنوع. تم تبیین المعلومات من خلال محادثات انفرادية. لقد سؤل المسترون في هذه

الدراسة على الاقل سؤلین من الأسئلة المفتوحة من حيث الجواب كالتالي: مانا

يخطر في ذهنك عندما نقول العدالة التعليمية؟

قد كتبت محتويات المحادثات بخط اليد و تم تحليلها على السلوب (تحليل المحتوى).

تم اخذ موافقة شفاهية من المسترون من حيث اشراكهم في الدراسة و تسجيل صورتهم.

المضمون الاساسي الذي يظفر من هذه الدراسة هو (لا توجد افضلية لطلاب على طالب آخر). من اهم المباحث التي كانت تشغل بال الطلاب هي «اللوب التعليم و التقييم لدى الاساتذة» الطلاب كانوا يعتقدون ان اثنين العاملين

هم الذين يضعوا علامات استفهام حول رعاية العدالة التعليمية.

نظرة الطلاب كانت اننا ليجب ان نشرك العوامل الجنسية و القومية و الاجتماعية و الشكل الظاهري في تقييم الطلاب و اذا استخدمنا هذه العوامل

لنكون قد جعلنا علامات استفهام حول موضوع العدالة التعليمية.

النتيجة: العدالة بمعنى ان نضع الامكانات التعليمية تحت متناول ايدي الطلاب

على حد سواء بدون اخذ بعين الاعتبار العوامل القومية، الجنسية، البدنية، الثقافية، الاخلاقية، الشخصية، الظاهرية و الديموغرافية. على الوجه الذي يحصل

فيه جميع الطلاب على الامكانات التي نسمي كفاءتهم و استعداداتهم الكاملة و تكون لديهم الحوافز الكافية لنمو استعداداتهم و الوصول الى الاهداف العالية

و يكون لديهم الكفاءة في عملهم المستقبلي.

العبارات الرئيسية: العدالة التعليمية، طالب العلوم الطبية، تحليل المحتوى

زمینه و هدف: عدالت آموزشی یکی از پرچالش ترین مباحث در آموزش است. ايجاد محیط یادگیری بدون استرس، رساندن دانشجویان به رشد و بالندگی، اجرای یکسان قوانین و مقررات آموزشی برای همه افراد و فراهم نمودن زمینه های رسیدن به مهارت و آمادگی برای بازار کار از مقوله های عدالت آموزشی می باشد. هدف از این مقاله تبیین عدالت آموزشی از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی می باشد.

روش: در این مطالعه با رویکرد کیفی با ۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۸۹ مصاحبه های نیمه ساختار به عمل آمد. شرکت کنندگان بر اساس نمونه گیری مبتنی بر هدف و با حداکثر تنوع وارد مطالعه شدند. برای جمع آوری داده ها از مصاحبه های انفرادی نیمه ساختار تا رسیدن به اشباع داده ها استفاده شد. از همه شرکت کنندگان حداقل دو سوال باز شد "وقتی می گویم عدالت آموزشی چه به ذهن شما می آید؟ آیا شرایط یا موقعیتی را به یاد می آورید که احساس کردید عدالت آموزشی وجود دارد یا ندارد؟" مصاحبه ها خط به خط دست نویس و مطابق رویکرد "تحلیل محتوای" آنالیز شدند. از شرکت کنندگان، رضایت نامه شفاهی برای شرکت در مطالعه و ضبط صدا اخذ گردید.

یافته ها: "برتری نداشتن دانشجویی بر دانشجوی دیگر" مضمون اصلی ظهور یافته در این مطالعه می باشد. "شیوه ارزشیابی و نحوه آموزش اساتید" از مباحثی بود که بیشترین دغدغه دانشجویان را به شکل می داد. از نظر آنان، این دو عاملی هستند که می توانند رعایت عدالت آموزشی را به زیر سوال ببرند. دانشجویان معتقد بودند هر دانشجو علی رغم جنسیت، قومیت، اعتماد به نفس، رشته، ظاهر و برخورد اجتماعی اش، جایگاه خاص خود را دارد و چنانچه این معیارها در ارزشیابی دانشجو و یا یادگیری دانشجو دخیل گردد، عدالت آموزشی به چالش کشانده می شود.

نتیجه گیری: عدالت به معنی دسترسی برابر و مساوی به همه ی امکانات آموزشی بدون در نظر گرفتن رشته تحصیلی، قومیت، جنسیت، مذهب، فرهنگ، معدل، اخلاق و رفتار دانشجو، طرز لباس پوشیدن و نحوه آرایش، عوامل دموگرافیکی و شخصیتی می باشد به طوری که همه ی دانشجویان در یک محیط از امکانات موجود برخوردار شوند تا زمینه برای رشد و شکوفایی استعدادها فراهم شود و افراد انگیزه ی کافی برای تلاش و تکلیف در راستای رسیدن به هدف داشته باشند و بتوانند بعد از فارغ التحصیلی، کارایی و تبحر کافی در زمینه ی شغل آینده ی خود داشته باشند.

واژه های کلیدی: عدالت آموزشی، دانشجوی علوم پزشکی، تحلیل محتوا

بیک گراوند: تعلیمی شعبے میں عدالت قائم کرنا ایک کٹھن مسئلہ ہے۔ اضطراب سے خالی تعلیمی فضا فراہم کرنا، طلباء کو رشد و کمال کی راہ پر گامزن کرنا، سب کے لئے قانون پر یکساں عمل درآمد، مهارت حاصل کرنے کے لئے سہولتیں فراہم کرنا، یہی سارے امور تعلیمی عدالت کے ضمن میں آتے ہیں۔ اس تحقیق کا هدف طبی طلباء کی نظر میں تعلیمی عدالت کو واضح کرنا ہے۔

روش: اس تحقیق میں دو ہزار دس اور گیارہ میں شہر گلستان کی طبی یونیورسٹی کے پچاس طلباء کے کتبی انٹرویو لیا گیا۔ تمام پچاس طلباء سے کم از کم دو سوال کئے گئے جن میں ایک سوال یہ تھا کہ "تعلیمی عدل و انصاف سے آپ کے ذہن میں کیا آتا ہے؟"

نتائج: اس تحقیق سے ہمیں یہ معلوم ہوتا ہے کہ طلباء کے مد نظر یہ بات رہتی ہے کہ کسی طالب علم کو دوسروں پر فوقیت نہیں دی جانی چاہیے۔ اس کے بعد طلباء کو سب سے زیادہ تشویش اس کی کارکردگی کی جانچ پڑتال اور تعلیمی روشوں سے لاحق تھی۔ طلباء کا کہنا ہے کہ ان دو امور سے تعلیمی عدل و انصاف پر آج آسکتی ہے۔ طلباء کہ یہ بھی کہنا ہے کہ پڑھانی کے علاوہ کوئی اور معیار تعلیمی عدالت پر سوالیہ نشان لگا سکتا ہے۔

سفرش: تعلیمی عدالت کے معنی مختلف ذاتی اور سماجی امور سے قطع نظر تمام طلباء کو ایک نظر سے دیکھنا اور سب کو یکساں طور پر رسالت و ذرائع فراہم کرنا ہے تاکہ تمام طلباء کی صلاحیتوں میں اضافہ ہو اور تعلیمی جوش و جذبہ پیدا ہوتا کہ طلباء علم فارغ التحصیل ہونے کے بعد اپنی مہارت سے ملک و ملت کو فائدہ پہنچا سکے۔

کلیدی الفاظ: تعلیمی عدالت، طبی طلباء

مقدمه

عدالت در معنی قدیم آن معادل دادن هر چیز به کسی است که استحقاق آن را دارد؛ یعنی با برابرها برابر و با نابرابرها نابرابر برخورد شود (۱، ۲). معنی امروزی تر عدالت که مبتنی بر برابر شناختن انسان های جامعه در برخی از حقوق خاص است عدالت را احقاق حقوق برای تمامی افراد جامعه می داند (۱). در محیط های تحصیلی و بویژه در دانشگاه ها وجود شرایط عادلانه و رویت اصول و قواعد عدالت از طریق انتقال حس ارزشمندی به دانشجویان می تواند آنها را با رفتارهای مدنی تحصیلی متمایل نماید. علاوه بر این ادراک حضور عدالت، تردیدها و نگرانی های افراد را در باب تضييع حقوق و آزادی آنها بر طرف می کند (۳، ۴). در بسیاری از شرایط، احساس تضييع حقوق باعث ایجاد تردید و اضطراب در افراد می شود. اگر در چنین شرایطی افراد نمودهای حضور عدالت را تجربه نمایند با رهایی از تردید و اضطراب، ساده تر درگیر رفتارهای فراتر از نقش های رسمی دانشجویی می شوند (۵). اگر بی عدالتی در فضای تحصیلی به اشکال مختلف تجربه و ادراک شود از طریق تضعیف حس ارزشمندی شخصی و گروهی و ایجاد احساس تردید و اضطراب موجب فرو نشانی تمایلات معطوف به رفتارهای مدنی تحصیلی در دانشجویان می شود (۶). عدالت محور شدن در ساختار و فرایند آموزشی از جمله ضروریات است (۵). تحقیقات زیادی در زمینه عدالت و آموزش انجام شده است اما بیشترین توجه به بی عدالتی و فرصت های آموزشی می باشد که در خصوص جنسیت (۷) و یا تامین و گسترش برابری تخصیص منابع (۸، ۹)، نابرابری جنسی در برخی از جنبه های سیستم آموزشی می باشد (۱۰). مفاهیم فعلی عدالت به مراتب پیچیده تر است. تریاد مشترکی که مشهود است: عدالت در منابع (درون داد): (حامیان مالی، مالیات ها)، عدالت در فرآیند (تجربه ی دانشگاه، برنامه، محتوا، دسترسی)، عدالت در پیامد (یادگیری کسب شده، تاثیر بر زندگی آینده) می باشد. چنین تصورات کلی از عدالت دارای دامنه ی گسترده ای است. فهرستی طولانی از چالش های عدالت آموزشی ارائه شده است از قبیل؛ عدالت در انتظارات اساتید از دانشجویان و رفتار اساتید با آن ها، عدالت در دستیابی به اساتید خوب، عدالت در انتظارات حرفه ای و یا مشاوره حرفه ای یا تحصیلی، عدالت در احترام به جنسیت، عدالت در احترام به آگاهی جنسی، عدالت در فرایند های انضباطی دانشگاه، عدالت در دسترسی به منابع یادگیری متناسب با فرهنگ، عدالت در دستیابی به حمایت های زبانی مناسب، عدالت در دسترسی به برنامه ها و منابع متناسب با توانایی های فردی، ناتوانی ها، علایق، استعدادها، هدایا، نیازهای ویژه، عدالت در دستیابی به تکنولوژی، عدالت در دسترسی به امکانات و برنامه های ورزشی، عدالت در دسترسی و مشارکت در اداره امور آموزش، سیاستگذاری ها، تابلوهای اعلانات، نهادهای مشورتی (۱۱). بی شک یکی از شاخص های مهم توسعه همه جانبه و بقای سیستم و نظام های طبیعی و اجتماعی، عدالت در همه عرصه ها خصوصا عدالت آموزشی است (۱۲).

مقوله عدالت آموزشی در سال های اخیر کانون توجه بوده و از جنبه های مختلف مورد بررسی قرار گرفته و آن را رسانه ای کرده است اما در عرصه علوم پزشکی کمتر به آن پرداخته شده است. برگزاری آزمون ها و ارزیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان یکی از ارکان اساسی اشاعه و توسعه عدالت آموزشی مطرح شده است (۱۳). در بررسی ادراک دانشجویان پرستاری از عدالت آموزشی در دانشگاه، کسب نمره برتر و عدالت استاد در نمره دهی از مضامین اصلی بوده است (۱۴). در بررسی دیگری در خصوص ابعاد عدالت آموزشی، دانشجویان بیش از آن که عدالت آموزشی را با ابعاد رفاهی توصیف

نمایند خواهان اساتیدی توانمند و حرفه ای به منظور رشد و بالندگی آموزشی بوده اند (۱۵). «عدالت در محیط آموزشی برای دانشجویان» زمانی محقق می شود که از طریق درون دادها و فرایندهای جاری در محیط آموزشی، دانشجویان قادر باشند به پیامدها یا همان هدف غایی که اهداف علمی و آموزشی، اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی است، دست یابند. در یک مطالعه «دسترسی دانشجویان به استاد توانمند و علاقمند، دسترسی به امکانات و تجهیزات، رعایت قوانین و مقررات مطابق شان دانشجوی، تربیت پرستار متبحر با اخلاق اسلامی که بتواند در رشد و شکوفایی فردی و اجتماعی موثر باشد» به عنوان ابعاد عدالت آموزشی شناسایی شد (۱۶).

یکی از راه های تعریف عدالت، شناسایی بی عدالتی هایی است که امیدواریم ریشه کن شوند. دو منبع بی عدالتی مشهود، یکی ناشی از ساختار و اعمال سیستم آموزشی و دیگری ناشی از زمینه ی اقتصادی اجتماعی و قومیتی فرهنگی دانشجویان است. تلاش ما برای عدالت در آموزش مشابه عدالت در تمام خدمات عمومی ناشی از احساس ذاتی انصاف، احساس قانونی طبیعی است که به ما می گوید همه ی اعضای جامعه ارزش های برابری را در برابر قانون دارند و باید دسترسی مساوی به منافع آن جامعه داشته باشند. عدالت آموزشی جهت ارتقاء آموزش و حرفه ای شدن و کسب صلاحیت دانشجویان علوم پزشکی ضروری می باشد.

هدف از مطالعه حاضر تبیین عدالت آموزشی از دیدگاه دانشجویان علوم پزشکی بوده است.

روش کار

پژوهش حاضر یک تحقیق کیفی از نوع تحلیل محتوایی است. تحلیل محتوا جایگاه ارزشمندی در گستره تحقیقات دارد و ابزار خوبی برای پژوهشگران کیفی است (۱۷). محتوای نوشتارها برای استخراج درون مایه های اصلی و الگوهایی که در بین داده ها وجود دارند مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند (۱۸). در این نوع پژوهش متن مصاحبه ها چندین بار مرور می شود تا به کوچکترین واحدهای تشکیل دهنده و معنادار (تم یا درون مایه) شکسته شوند. فهرستی از تم ها تهیه، سپس این کلمات مرور می شوند تا شباهت در معنا و مفهوم آنها روشن و مرور شوند تا براساس محوریتی که بین تم ها یافت می گردد، در یک زیر طبقه قرار بگیرند و بعد در ادامه همان جریان کاهشی و استقرایی زیر طبقه های مربوط به هم در یک طبقه قرار بگیرند. این مرورها، لغزیدن طبقات روی یکدیگر و ادغام ها در بین نوشته های اولیه و طبقه های نهایی، آنقدر تکرار می شود تا در نهایت پژوهشگران به ثبات قابل قبول در بین داده ها و احساس رضایت درباره طبقه ها و زیر طبقه ها برسند.

۵۰ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی گلستان از رشته ها و ترم های تحصیلی مختلف و دختر و پسر با روش نمونه گیری مبتنی بر هدف (متناسب با پژوهش کیفی) انتخاب و مورد مصاحبه های نیمه ساختار یافته قرار گرفتند. ابتدا با طرح سوالات کلی و عمومی مصاحبه آغاز و سپس به تدریج با جلب اطمینان دانشجویان به زمینه های خصوصی و عمیق تر پرداخته شده است. این نوع مصاحبه به دلیل انعطاف داشتن و عمیق بودن مناسب پژوهش های کیفی است. از تمام مشارکت کنندگان حداقل دو سوال باز شد «وقتی می گویم عدالت آموزشی چه چیزی در ذهن تان تداعی می گردد؟ شرایطی را بگویند که احساس کرده اید در دانشگاه به عنوان دانشجو عدالت برای شما رعایت شده است و یا نشده است.» مصاحبه ها تا رسیدن به غنای لازم یا همان اشباع اطلاعاتی ادامه یافت. اشباع اطلاعاتی به این معنی است که تم یا درونمایه جدیدی به داده ها در نتیجه مصاحبه ها اضافه نشود.

محیط پژوهش، متناسب با پژوهش کیفی، محیط واقعی و طبیعی

می کردند، پرسنل می گفتند: آقای دکتر، بیاید براتون توضیح بدم. دانشجویان عدالت آموزشی را فرق نگذاشتن بین دانشجو از سوی استاد و کارکنان می دانستند.

“زمانی که یک دانشجو در کلاس حاضر نبود استاد گفت پس بچه زرنگ کلاستون نیست و باقی گفتند پس ما چی؟ ما که هستیم.” دانشجویان عدالت آموزشی را ترجیح ندادن دانشجویی بر دانشجوی دیگر ذکر کردند و تفاوت گذاشتن بین دانشجویان از سوی استاد و یا کارکنان در محیط های آموزشی را بی عدالتی می دانستند. این تفاوت ها ابعاد وسیعی را در بر می گیرد. فراهم نمودن شرایط یکسان یادگیری، شکوفایی استعدادها و توانمندسازی از خواسته های مشارکت کنندگان در مطالعه ی حاضر بوده است.

«شیوه ارزشیابی»

شیوه ارزشیابی استاد یکی از مباحث وسیع و تاثیر گذار بر عدالت آموزشی می باشد. بارها و بارها دانشجویان نمره خود را با همکلاسی های خود مقایسه کردند و آن را حق خود نمی دانستند “کارآموزی داخلی جراحی که داشتیم برخی از بچه ها خیلی خوب کار می کردند ولی نمره آن ها از کسی که خوب کار نمی کرد کمتر بود.”

“به همه، نمره ها رو با استفاده از برگه های ارزشیابی که کامل و دقیق است بدهند. اون یک باری که دانشجو خطا کرد دلیلی نمی شود که در آن مبحث نمره کامل ندهند.”

«استاد در یک درس به همه سه نمره اضافه کرد یکی از همکلاسی هام با این اضافه کردن بیست شد. این بیست حق اون نبود این ناعدالتی بوده است.»

ارزشیابی و نمره گرفتن و نمره دادن به دانشجو یکی از عوامل اصلی و تاثیر گذار در تجربه دانشجو از عدالت آموزشی در محیط های آموزشی بوده است. ارفاق استاد به یک اندازه به دانشجویان هم حتی توانست این حس را در دانشجویان از بین ببرد، چرا که با این ارفاق یک دانشجو به نمره بیست رسید و این بیست را برای همکلاسی خود واقعی نمی دانست و عدالت را برای او زیر سوال می برد.

«نحوه آموزش اساتید»

تفاوت های فردی یادگیری دانشجویان منجر به آن می شود که نحوه آموزش اساتید و عدالت آموزشی در محیط های آموزشی مورد سوال قرار گیرد.

“مثلا مهم ترین درس ما [...] که استاد خیلی دیر می آد و زود هم می رود. از سبک هایی که دانشجو یاد می گیره استفاده کنه نه روش مورد علاقه خودش چون عدالت زمانی این جا جاری میشه که به دانشجو چیزی یاد داده باشه.”

تلاش برای جذابیت درس و جلب انگیزه دانشجو را از وظایف استاد می دانستند.

“هدف استاد باید این باشه حتی اگر دانشجویی هم در انتهای کلاس نشسته و توجهی به درس نمی کنه به اندازه ی دانشجویی که در کلاس حضور داره و به مباحث توجه می کنه، اهمیت بده ... جاذبه ی تدریس را زیاد کنند تا ... یادگیری برای همه صورت بگیره”

زمانی که دانشجویی مطلبی را در کلاس یاد نمی گرفت، این می توانست ناشی از روش تدریس استاد و یا بی توجهی استاد به زمان در نظر گرفته شده برای آن موضوع باشد. تلاش برای جذابیت درس و جلب انگیزه دانشجو را وظیفه استاد می دانستند.

«جایگاه خاص دانشجو در دانشگاه»

مشارکت کنندگان معتقد بودند تحت هیچ شرایطی (استعداد، تلاش، یادگیری، مهارت، جنسیت، قومیت، رشته، ظاهر، ارتباطات اجتماعی، ...) در محیط دانشگاهی دانشجویی بر دانشجوی دیگری ترجیح داده نشود:

بوده و کلیه مصاحبه ها توسط پژوهشگر دوم، با توجه با ویژگی های ارتباط با دانشجویان و با بکارگیری مهارت های مصاحبه، در مکان هایی که دانشجویان در دسترس بوده و مطابق خواست آنان انجام شده است.

کلیه مصاحبه ها ضبط، سپس کلمه به کلمه دست نویس، خط به خط خوانده، زیر خط دار، کد گذاری و مطابق روش «تحلیل محتوا» آنالیز شد.

برای اطمینان از قوت داده ها از «بازگشت به شرکت کنندگان» استفاده گردید. این روش معمول تایید اعتبار داده ها در مطالعات کیفی می باشد. بعد از تحلیل یافته ها و استخراج داده ها از ده تن از شرکت کنندگان خواسته شد تا نظر خود را در باره تایید یا عدم تایید یافته ها اعلام دارند.

در جریان فرآیند پژوهش، از گردآوری داده ها تا پایان تجزیه و تحلیل و گزارش یافته ها مواردی چون: رضایت آگاهانه، حفظ گمنامی، محرمانه بودن اطلاعات، حق کناره گیری در زمان دلخواه، مفاد تعهدات اخلاقی رعایت شده است. اطلاعات فردی چون سن، جنس، ترم تحصیلی و سوابق پیرامون دانشگاه و محیط آموزشی مطرح شد.

یافته ها

«برتری نداشتن دانشجویی بر دانشجوی دیگر» مضمون اصلی ظهور یافته در این مطالعه می باشد. «شیوه ارزشیابی و نحوه ی آموزش اساتید» از مباحثی بود که بیشترین دغدغه ی دانشجویان را شکل می داد. از نظر آنان این دو، عاملی هستند که می توانند رعایت عدالت آموزشی را زیر سوال ببرند. دانشجویان معتقد بودند هر دانشجو علی رغم جنسیت، قومیت، اعتماد به نفس، رشته، ظاهر و برخورد اجتماعی اش، جایگاه خاص خود را دارد و چنانچه این معیارها در ارزشیابی دانشجو و یا یادگیری دانشجو دخیل گردد، عدالت آموزشی به چالش کشانده می شود.

عدالت آموزشی در محیط آموزشی از منظر دانشجویان همانند قراردادن عدالت بر لبه ی تیغ است. هر رفتاری می توانست وجود عدالت آموزشی از منظر دانشجو را زیر سوال ببرد. دانشجویان مدام خود را مورد مقایسه قرار می دادند و از ذهن خود کفه ترازو عدالت را یا برابر و یا حتی بهتر از همکلاسی و یا دانشجو دیگر می پنداشتند. داشتن دانش، مهارت و عملکرد علمی و رفتار اجتماعی، هیچ کدام نمی توانست توجیهی برای دانشجوی دیگر برای کمتر در نظر گرفتن خود باشد.

یکی از شرکت کنندگان چنین گفت:

“زمانی می تونیم بگیم عدالت آموزشی برقراره که دانشجویی برتری بر دانشجوی دیگری نداشته باشه. اگه من یک کاره ای در آموزش بودم، سعی می کردم عدالت آموزشی را بر اساس فرق نگذاشتن بین دانشجویان رعایت می کردم.”

نقل قول های زیر از شرکت کنندگان مختلف است:

“زمانی می تونیم بگوئیم عدالت آموزشی برقراره که دانشجویی برتری بر دانشجوی دیگری نداشته باشه”

“اگه اساتید بین دانشجویان فرقی نگذارند، فکر می کنم عدالت آموزشی محقق می شه»

عدالت آموزشی یعنی فراهم کردن شرایط یکسان جهت شکوفایی استعداد های افراد و تلاش یکسان جهت توانمندسازی دانشجویان، همان گونه که دانشجویان آن را توصیف کردند:

“کارآموزی زایشگاه با بچه های اینترن با هم بودیم. همه ی کارا رو ما انجام می دادیم و اگر اشتباهی می کردیم، همش پرسنل می گفتند چرا شما این کارو کردید، اما زمانی که بچه های اینترن اشتباه

که چنانچه در محیط های آموزشی که مشتریان آن دانشجویان می باشند درک بی عدالتی داشته باشند، دچار عدم رضایت خواهند شد و انگیزه آن ها از کسب علم کاهش می یابد. دانشجویان در این مطالعه، تجربه بی عدالتی را در محیط های آموزشی بالینی ذکر کردند که این امر می تواند از بر داشت آن ها از ارزشیابی استاد و یا تفاوت گذاشتن دانشجویها از جنبه ی رشته تحصیلی و یا مشخصات فردی باشد. دانشجویی که حس وجود عدالت او در محیط آموزش صدمه دیده است، آیا می تواند رعایت عدالت را برای بیمار اعمال نماید؟ ضروری است اساتید و مربیان بالینی در برخورد با دانشجویان به این جنبه توجه نمایند و نحوه ی آموزش و ارزشیابی خود را به گونه ای تنظیم نمایند که دانشجویان رعایت عدالت را فرا بگیرند. یعقوبی و همکاران (۱۳۸۸) رابطه ی عدالت سازمانی با رضایت شغلی و تعهد سازمانی در کارکنان را مورد بررسی قرار دادند. بین عدالت سازمانی و تعهد سازمانی، همچنین بین عدالت سازمانی و رضایت شغلی از لحاظ آماری ارتباط معنی داری وجود داشت (۲۲). تعهد سازمانی یک نگرش مهم سازمانی است که در طول سال های گذشته موردعلاقه بسیاری از محققان رشته های رفتار سازمانی و روانشناسی خصوصاً روانشناسی اجتماعی بوده است. تأثیر مثبت تعهد سازمانی بر عملکرد سازمان ها در بسیاری از تحقیقات مورد تأیید قرار گرفته است. افرادی که دارای تعهد کمتری هستند خروج از کار در آن ها بیشتر است (۲۳) و غیبت از کار نیز در آن ها بیشتر است (۲۴). بنابراین با تأثیر عدالت بر تعهدمندی، دانشجویان که در فرایند آموزش و در سازمان آموزشی نقش اساسی را در پیشبرد اهداف سازمان دارند، در صورت ادراک کم از عدالت، تعهد خود را به عنوان یک دانشجو که نقش کسب علم و حرفه ای شدن را دارد، از دست خواهند داد. از جمله تجربیاتی که دانشجویان علوم پزشکی از بی عدالتی در محیط آموزشی داشتند؛ دیدن تفاوت رفتار با آن ها به علت رشته تحصیلی بوده است. همان طور که در مطالعه یعقوبی نشان داده شد ادراک عدالت با تعهدمندی ارتباط دارد (۲۲) و از طرفی کم تعهدی علت غیبت و ترک کار است (۲۳). دانشجویان با دیدن ناعدالتی در محیط آموزش بخصوص ناعدالتی بین رشته ای، انگیزه خود را از دست داده و تمایل به ترک رشته خواهند داشت. نگرش منفی افراد تیم پزشکی به حرفه، نامناسب بودن محیط کار بالینی، وجود شکاف طبقاتی بین پزشکان و پرستاران از دلایل ترک رشته پرستاری از دیدگاه دانشجویان پرستاری بوده است (۲۵). در این مطالعه نیز دانشجویان اظهار داشتند تجربه ای از مورد بی عدالتی واقع شدن در محیط آموزشی بالینی به واسطه رفتار پرسنل و اساتید داشته اند و این را ناشی از تفاوت قائل شدن بین رشته ها می دانستند. جوادیان و همکاران (۱۳۸۲) در بررسی نحوه تدریس اساتید می نویسند اساتید باید تناسب علمی مطالب را با فراگیران در نظر داشته باشند (۲۶). دانشجویان در تجربه ی عدالت در آموزش به نحوه تدریس استاد متناسب با زمینه دانشجو و یادگیری او اشاره نمودند. بنابراین اساتید می بایست به فریدت دانشجویان در یادگیری توجه نموده و نحوه آموزش را به فراخور هر دانشجو تغییر دهند تا دانشجویان به سطح یادگیری برسند. ادهمی و همکاران (۱۳۸۱) در بررسی ارتباط امکانات آموزشی و نیروی انسانی بخش های علوم پایه با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی، رابطه مستقیمی بین تعداد و رتبه علمی مدرسین و پیشرفت تحصیلی دانشجویان با نمره های درون بخشی و علوم پایه همبستگی مثبتی وجود داشت (۲۷). در مطالعه حاضر نیز دانشجویان عدالت در آموزش را به نحوی تجربه نموده بودند که کلاس درس و نحوه آموزش برای آن ها یادگیری داشته باشد. عسکری (۱۳۸۴) در بررسی منابع افت انگیزشی دانشجویان دانشگاه از دیدگاه آنان، عدم رضایت

”به نظر من عدالت آموزشی یعنی همه ی رشته ها را به یک چشم نگاه کنند ... وقتی دانشجویی را می بینند که مقطع پایین تره، حاضر نیستند جواب سلام او را بدهند. خودتون بگید آیا می شه در چنین مکانی از عدالت آموزشی حرف زد؟“

دانشجویان حاضر به وجود تفاوت در هیچ شرایطی نبودند:

”برخی از اساتید هستند به ما که رشته مان [...] میگن شما کارگر هستید و بعد از فارغ التحصیلی برای خودتون دکه می زنید و زیر دست [...] باید کار کنید، همه اش تحقیر و توهین می کنند چون خودشون [...] خونندن....“ اما اگر دانشجوی [...] بودیم با ما این طور برخورد نمی شد...“.

«وقتی می بینم دختری که بعضی از مطالب درسی را اصلاً یاد نگرفته و استاد می آید و آن دخترها را به رخ ما می کشد، چطور می توان انتظار داشت که عدالت آموزشی برقرار است.»

«نوی آموزش و تدریس، افراد از لحاظ علمی مقایسه شوند اما این چنین نیست.»

«اساتید شخصیت را ملاک قرار ندهند و با دیدن اخلاق نامناسب از بعضی از دانشجویان، این اخلاق نامناسب را در نمره دهی لحاظ نکنند.»

دانشجویان حاضر به تفاوت در هیچ شرایطی نبودند. مشارکت کنندگان در محیط آموزشی با شرایط و موقعیت هایی مواجه شده بودند که احساس ناعدالتی نموده بودند؛ برای مثال اگر استاد در حضور دانشجویان پسر از دانشجوی دختر تعریف کند و یا به دانشجویان در مقاطع بالاتر و یا رشته های تحصیلی بالاتر اهمیت بدهد. آن ها اظهار داشتند دانشجویان بایستی از لحاظ علمی، نه چیز دیگری مقایسه شوند. اگر شیطنت و یا رفتار نامناسبی از دانشجو سر می زند، این رفتار نامناسب در ارزیابی منظور نگردد.

بحث و نتیجه گیری

«برتری نداشتن دانشجویی بر دانشجوی دیگر، شیوه ارزشیابی و نحوه ی آموزش اساتید» بارزترین دغدغه ی دانشجویان بوده است. از نظر آنان این دو، عاملی هستند که می توانند رعایت عدالت آموزشی را زیر سوال ببرند. دانشجویان معتقد بودند هر دانشجویی علی رغم جنسیت، قومیت، اعتماد به نفس، رشته، ظاهر و برخورد اجتماعی اش، جایگاه خاص خود را دارد و چنانچه این معیارها در ارزشیابی دانشجو و یا یادگیری دانشجو دخیل گردد، عدالت آموزشی به چالش کشانده می شود.

دانشجویان در این مطالعه خواستار محیط آموزشی بودند که دانشجویی با هر موقعیت و یا شرایطی بر آن ها ترجیح داده نشود. برتری دادن دانشجویی بر دانشجوی دیگر مکرراً مترادف با بی عدالتی در محیط آموزشی توصیف گردید. شرکت کنندگان معتقد بودند عامل عمده این برتری دادن ها، اساتید می باشند. در مطالعه مظلوم (۱۳۷۹) در بررسی ویژگی های یک استاد خوب از دیدگاه دانشجویان، مهم ترین ویژگی های یک استاد خوب؛ احترام به دانشجو، داشتن علم به موضوع تدریس، داشتن طرح درس، داشتن اعتقادات مذهبی و رعایت عدالت بود (۱۹). می توان نتیجه گرفت دانشجویان همواره خواستار رعایت عدالت از سوی استاد هستند و آن را مشخصه ی بارز یک استاد خوب قلمداد می کنند.

نصیری پور و همکاران (۱۳۸۷) عدالت را مبنای پایداری، حفظ تعادل و یکی از جنبه های اساسی در ارائه خدمات ذکر نمودند و رابطه ادراک از عدالت را بر رضایتمندی در سازمان های درمانی مورد بررسی قرار دادند. این بررسی بین ارائه دهنده و گیرنده ی خدمت در سازمان نشان داد که رابطه ی معنی داری میان ادراک عدالت با رضایت شغلی کارکنان و رضایتمندی بیماران وجود دارد و آن را باعث بهره وری سازمان می دانستند (۲۰). این سوال پیش می آید

دانشگاه توسط مسئولین، کارکنان، اساتید، مربیان و پرسنل بهداشتی و درمانی برای دانشجویان اجرا می شود. دانشجویان در این زمینه نیز تجربه بی عدالتی را داشتند.

در جمع بندی می توان گفت پیشرفت جامعه امروز ما منوط به تحقق عدالت آموزشی است. عدالت آموزشی می تواند آموزش و پرورش ما را در همه حوزه ها دچار تحول کند و زمینه بروز استعدادها و توانمندی ها را در سطح کلان فراهم آورد. در این مطالعه عدالت به معنی دسترسی برابر و مساوی به همه ی امکانات آموزشی بدون در نظر گرفتن رشته تحصیلی، قومیت، جنسیت، مذهب، فرهنگ، معدل، اخلاق و رفتار دانشجوی، طرز لباس پوشیدن و نحوه آرایش و دیگر عوامل دموگرافیکی و عوامل شخصیتی بوده است. به طوری که همه ی افراد در یک محیط از امکانات موجود مانند کتابخانه، اینترنت، کتاب های مرجع، بخش ها و بیمارستان های مختلف و غیره برخوردار شوند تا زمینه برای رشد و شکوفایی استعدادهای افراد فراهم شود و افراد انگیزه ی کافی برای تلاش و تکاپو در راستای رسیدن به هدف داشته باشند و بتوانند بعد از دانش آموختگی، کارایی و تبحر کافی در زمینه ی شغلی آینده ی خود داشته باشند.

تشکر و قدردانی: نویسندگان این مقاله بر خود لازم می دانند تا از دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه که تجربیات خود را در اختیار ما قرار دادند، قدردانی نمایند.

حمایت مالی: این پژوهش بدون حمایت مالی نهاد خاصی انجام شده است.

تضاد منافع: این پژوهش واجد کدهای رسمی تضاد منافع نمی باشد.

تایید قانونی: این پژوهش به تایید مرکز تحقیقات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گلستان رسیده است.

دانشجویان از امکانات و سطح آموزشی دانشگاه به طور یکسان در کل گروه ها، باعث صدمات انگیزشی چشم گیر شده بود را ذکر نمود (۲۸). ابراهیمی قوام (۱۳۸۴) نقش انگیزش در یادگیری را مورد بررسی قرار داد. انگیزش هم هدف است و هم وسیله، به عنوان هدف از دانش آموزان و دانشجویان می خواهیم نسبت به موضوع های مختلف علمی و اجتماعی علاقه کسب کنند، از این رو، تمام برنامه های درسی که در آن ها فعالیت های حیطه عاطفی لحاظ شده است، دارای هدف انگیزشی هستند؛ به عنوان وسیله انگیزش مانند آمادگی ذهنی یا رفتارهای ورودی، یک پیش نیاز یادگیری به حساب می آید و تاثیر آن بر یادگیری یکی از امور بدیهی است. اگر دانشجویان علاقمند باشند (دارای انگیزش سطح بالایی باشند) هم به توضیحات معلم با دقت گوش خواهند داد، هم تکالیف درسی خود را با جدیت انجام خواهند داد و به دنبال کسب اطلاعات بیشتری در زمینه مطالب درسی خواهند رفت (۲۹). بنابراین نیاز است مسئولین آموزش احساس بی عدالتی را در بین دانشجویان کاهش دهند، چرا که عدالت ارتباط تنگاتنگی با انگیزه دارد. در یک مطالعه از دید دانشجویان و مربیان از مربی ایده آل "توانمندی علمی و عملی، توانمندی مدیریت آموزشی و اخلاق حسنه" از مهم ترین مشخصات بوده است. طیف وسیعی از عوامل بازدارنده یادگیری بالینی از جمله ناکافی بودن امکانات و فرسوده بودن مراکز آموزشی، حاکم بودن جو پزشکی سالاری بر مراکز آموزشی، بی علاقه دانشجویان پرستاری به رشته خود از مهم ترین این موارد بوده اند (۳۰). دانشجویان در این مطالعه انتظار داشتند استاد بدون توجه به کمبود های دانشجوی بر خورد یکسان و محترمانه ای را با آن ها داشته باشد. دادن جواب سلام دانشجوی، اهمیت دادن به دانشجوی ضعیف از نظر درسی و گذشت در مقابل رفتار نامناسب دانشجو و دخالت ندادن رفتار دانشجو در ارزشیابی او از دیگر انتظارات دانشجویان از استاد بود. در مطالعه گل پرور و نادری (۱۳۸۷) عدالت در ارزیابی معلمان با استرس منفی دانش آموزان راهنمایی مرتبط بوده است (۳۱). در بررسی دیگری رابطه بین عدالت و بی عدالتی و اخلاق تحصیلی با رفتارهای مدنی تحصیلی دانشجویان معنی دار بود (۶). در دهه های اخیر توجه به عدالت در سازمان ها اهمیت بیشتری یافته و عدالت توزیعی، رویه ای، مراوده ای و اطلاعاتی مورد توجه اندیشمندان در انواع سازمان ها قرار گرفته است (۳۲). عدالت توزیعی به عادلانه بودن پیامدها و نتایجی که دانشجویان دریافت می کنند اشاره می کند. این نوع عدالت سازمانی ریشه در نظریه برابری آدامز (۱۹۶۵) دارد (۳۳). دانشجویان زمانی که احساس می کنند موفق نیستند و یادگیری برای عده ای از دانشجویان اتفاق می افتد و این شیوه ی تدریس، صلاحیت حرفه ای، موفقیت زندگی کاری در آینده و یا ادامه تحصیل آن ها را تضمین نمی کند، احساس ناعدالتی می کردند. آن ها معتقد بودند که هیچ دانشجویی در هیچ زمینه ای نباید برتری بر دانشجوی دیگر در محیط آموزشی داشته باشد. عدالت رویه ای یعنی عدالت درک شده از فرایندی که برای تعیین توزیع پاداش ها استفاده می شود (۳۳). دانشجویان در این مطالعه ذکر نمودند نمره کارورزی آن ها با توجه به این که همه دانشجویان در بالین از نظر عملکرد برابر هستند و یا حتی برخی کمتر، اما نحوه ارزشیابی اساتید در بالین ناعادلانه می باشد و این جاست که دانشجویان ناعدالتی را در محیط آموزش تجربه می نمایند که با اجرای عدالت رویه ای می توان این مشکل را حل نمود (۳۳ و ۳۴ و ۳۵). دانشجویان اظهار داشتند برخی اوقات به دلایل خصوصیات شخصیتی، بر خورد های متفاوتی از مربیان و پرسنل بیمارستان می بینند که این خود ناعدالتی می باشد. یک نوع از عدالت، عدالت تعاملی است که از طریق ارتباطات درک می شود (۳۳) و شامل روشی است که عدالت در محیط

References

- 1- Motahhari M. Divine justice. Tehran: Sadra; 1993: 25-53. [In Persian].
- 2- Fanaei A. Religion and ethics in balance. 1st ed. Tehran: Sarat; 1995: 12-66. [In Persian].
- 3- Lind EA, Van den Bos K. When fairness works: Toward a general theory of uncertainty management. *Res Organ Behav* 2002; 24: 181-223.
- 4- Folger R. (2001). Fairness as deonance. In: Gilliland SW, Steiner DD, Skarlicki DP. (editors). *Theoretical and cultural perspectives on organizational justice*. Greenwich: IAP; 2001: 3-33.
- 5- Gholipour A, Alinejad P. The effects of self-righteousness in the creation and promotion of educational institutions. *Human sciences* 2007; 53(supp sociology): 357-74. [In Persian].
- 6- Golparvar M. The role of academic ethics, justice and injustice in academic education in civil behavior. *New journal of science education* 2010; 5(4): 25-41. [In Persian].
- 7- Nabizadeh Sarabandi S. Injustice in Sistan and Baluchestan province of educational opportunities. *Women in development and policy (women research)* 2005; 3(3): 155-75.
- 8- Babady Akasheh Z, Sharif SM, Jamshidian A. Providing equality of opportunity and justice, education and training in Isfahan. *Journal of social welfare* 2010; 10(1): 287-305. [In Persian].
- 9- Bagheri Kh, Najafi N. Justice in Islam, with emphasis on the privatization of education in schools. *Psychology and educational sciences* 2008; 38(1): 21-43. [In Persian].
- 10- Jacobs JA. Gender in quality and higher education. *Annu Rev Soc* 1996; 22: 153-85.
- 11- Reimer A. Equity in public education. *MASS* 2005; 2(1): 11.
- 12 - Zadegan A, Ghomi H, Mameghani A, Arjmand M, Zadegan N, Salami H, et al. The effective factors for achieving education equity in higher education from students of Tabriz dentistry school in 2010. *Proceeding of the 12th Conference of Medical Education*; 2011; Apr 30 - May 2, Mashhad, Iran, 2011. *Horizons of Medical Education Journal* 2011; 4(2): Supplement of abstract of conference. [In Persian]
- 13- Mesri R. Can educational equity be attained without exams standardization and accurate academic achievement assessment?. *Proceeding of the 12th Conference of Medical Education*; 2011; Apr 30 - May 2, Mashhad, Iran, 2011. *Horizons of Medical Education Journal* 2011; 4(2): Supplement of abstract of conference. [In Persian]
- 14- Mehravar F, Sanagoo A, Juybari L. Explanation of justice of education from the students' perspective of Golestan University of Medical Sciences. *Proceeding of the 12th Conference of Medical Education*; 2011; Apr 30 - May 2, Mashhad, Iran, 2011. *Horizons of Medical Education Journal* 2011; 4(2): Supplement of abstract of conference. [In Persian].
- 15- Nomali M, Sanagoo A, Juybari L. Dimensions of justice of education from the students' perspective of Golestan University of Medical Sciences. *Proceeding of the 12th Conference of Medical Education*; 2011; Apr 30 - May 2, Mashhad, Iran, 2011. *Horizons of Medical Education Journal* 2011; 4(2): 57. [In Persian].
- 16- Nomali M, Sanagoo A, Juybari L. Justice of education from the perspective of members of scientific board. *Proceeding of the 12th Conference of Medical Education*; 2011; Apr 30 - May 2, Mashhad, Iran, 2011. *Horizons of Medical Education Journal* 2011; 4(2). [In Persian].
- 17- Krippendorff K. *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage; 2004: 162-80.
- 18- Polit DF, Beck CT. *Essentials of nursing research*. 6th ed. Philadelphia: Lippincott; 2006: 332-6.
- 19- Mazloomi SS, Ehrham Poosh MH, Kalantar SM, Karimi H, Harrazi MA. Student perceptions of the qualities of an ideal teacher. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences And Health Services* 2000; 8(2): 104-8. [In Persian].
- 20- Nasiripour AA, Mehrabian F, Taghi Zadeh H. Relationship between justice and effectiveness in hospitals of Shahid Beheshti University of Medical Sciences. *Journal of Medical Faculty of Guilan University of Medical Sciences* 2008; 17(67): 88-93. [In Persian].
- 21- Larijani B, Ghafouri Fard S, Zahedi F. Ethical considerations in clinical education of medical students. *Iranian journal of diabetes and lipid disorders* 2005; 4: 105-9.
- 22- Yaghoubi M, Saghaian Nejad S, Gorji HA, Norozi M, Rezaie F. Organizational justice, job satisfaction and organizational commitment in the hospital staffs of Medical University of Isfahan (MUI). *Journal of health management* 2009; 12(35): 25-32. [In Persian].
- 23- Allen JN, Meyer JP. Affective, continuance, and normative commitment to the organization: An examination of construct validity. *J Vocat Behav* 1996; 49(3): 252-76.
- 24- Angle H, Perry J. An empirical assessment of organizational commitment and organizational effectiveness. *Administr Sci Q* 1981; 26: 1-14.
- 25- Joolae S, Mehrdad N, Bohrani N. A survey on nursing student's opinions toward nursing and reasons for giving it up. *Iranian journal of nursing research* 2006; 1(1): 21-8. [In Persian].
- 26- Javadian Y, Miri SM, Alizadeh Navaei R, Karimi P. Evaluation of theory teaching from students' points of view in Babul Medical University, 1st term of 2001-2002. *Journal of Babul University of Medical Sciences* 2003; 5(2): 56-61. [In Persian].
- 27- Adhami A, Javadi Y, Haghdoost AA. Relationship between facilities and manpower of basic sciences departments and academic achievement of medical students in Kerman. *Journal of Qazvin University of Medical Sciences and Health Services* 2002; 22: 56-63.
- 28- Askari J. Assessment of risk factors of motivational deficiencies in university students from their viewpoints. *Iranian journal of psychiatry and clinical psychology* 2006; 11(43): 455-462. [In Persian].
- 29- Ebrahimi Ghavam S, Khaghanizadeh M. The role of motivation in learning. *Journal of educational strategies* 2008; 1(1): 1-9. [In Persian].
- 30- Jouybari L, Sanagoo A. An effective instructor: A deep look at students and instructors' experiences and perspectives. *Strides in development of medical education*. *Journal of Medical Education Development Center of Kerman University of Medical Sciences* 2009; 6(2): 119-28. [In Persian].
- 31- Golparvar M, Nadi MA. Belief in a just and unjust world, justice, fairness in evaluation and negative stress in school. *Research on the psychological health* 2008; 2(2): 51-61. [In Persian].
- 32- Gholipour A, Kushazadeh SA, Salimi GhR, Tayyebi Amiri M, Ebrahimi A. Study of effective factors on retributive injustice and its role on corruption in education and research activities in universities, multi case study: Tehran universities. *Strategic management thought* 2009; 3(2): 41-74. [In Persian].
- 33- Hoseinzadeh A. Organizational justice. *Tadbir* 2006; 190: 18-23. [In Persian].
- 34- Greenberg J. Stress fairness to fare no stress: Managing workplace stress promoting organizational justice. *Organ Dynamics J* 2004; 33: 322-65.
- 35- Robbins SP. *Organizational behavior*. New Delhi: Prentice-Hall; 2001.